

DOI: [10.32702/2307-2105-2018.11.111](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.11.111)

УДК 657

*Н. І. Луцька,
кандидат економічних наук, доцент,
проректор з фінансово-економічної діяльності,
Університет Короля Данила (м. Івано-Франківськ)*

НАЛАГОДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ МІЖ СУБ'ЄКТАМИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

*N. I. Luts'ka
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Vice-Rector for Financial and Economic Activities,
King Danylo University (Ivano-Frankivsk)*

ESTABLISHMENT OF INFORMATION AND COMMUNICATION LINKS BETWEEN THE SUBJECTS OF ECONOMIC ANALYSIS OF FORMATION AND REALIZATION

В статті розглядаються питання інформаційно-комунікаційних зв'язків в системі економічного аналізу. В процесі дослідження було встановлено, що вони є фундаментальною задачею організації економічного аналізу як на окремому підприємстві так при формуванні інформаційного простору управління та прийняття управлінських рішень учасниками формування та реалізації проекту державно-приватного партнерства. Було досліджено праці науковців, які досліджували питання розвитку інформаційно-комунікаційних зв'язків. Аналіз дозволив констатувати той факт, що дане питання є не вивченим в контексті організації економічного аналізу як на окремому підприємстві так і аналітичного забезпечення управління процесом формування та реалізації державно-приватного партнерства. В дослідженні було встановлено, що державно-приватне партнерство є однією із форм взаємодії суспільства, держави та приватних партнерів, що передбачає потребу в налагодженні інформаційних комунікацій. Відповідно система економічного аналізу є інформаційною моделлю таких взаємовідносин з однієї сторони та їх об'єктом з іншою. Налагодження інформаційних комунікацій має безпосередній вплив на якість та ефективність управлінських рішень як на окремому підприємстві так в під час реалізації проекту державно-приватного партнерства. Формування інформаційно-комунікаційних зв'язків в системі управління та системі економічного аналізу формування та реалізації проектів державно-приватного партнерства є значно складнішими аніж в зазначених системах господарської діяльності підприємств.

The article deals with issues of information and communication links in the economic analysis system. In the course of the research it was found that they are a fundamental task of organizing economic analysis both at the individual enterprise and in the formation of the information management space and in the management decision-making by the participants in the formation and implementation of the public-private partnership project. The works of scientists who

investigated the development of information and communication relations were examined. The analysis made it possible to state the fact that this issue has not been studied in the context of the organization of economic analysis both at the individual enterprise and analytical management of the process of formation and realization of public-private partnership. The study found that public-private partnership is a form of interaction between society, the state and private partners, which requires the need for information communication. Accordingly, the system of economic analysis is an information model of such relationships on the one hand and their object on the other. Establishing information communications has a direct impact on the quality and effectiveness of management decisions both at the individual enterprise and during the implementation of the public-private partnership project. Forming information and communication links in the management system and the economic analysis system of forming and implementing public-private partnership projects is much more complex than in the mentioned systems of business activity of enterprises.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні зв'язки, економічний аналіз, суб'єкти економічного аналізу, державно-приватне партнерство, управління.

Key words: information and communication relations, economic analysis, subjects of economic analysis, public-private partnership, management.

Актуальність дослідження. Основою розвитку будь-якої інформаційної системи управління господарською діяльністю підприємства та соціально-економічними відносинами є не лише інформація та джерела її формування, але й механізм формування інформаційних потоків та інформаційно-комунікаційні зв'язки.

«Управління діяльністю підприємства у сучасних економічних умовах супроводжується зростаючими темпами виробництва і використання інформації. Зростання попиту на інформацію, виникнення і функціонування нових форм віртуального підприємництва і бізнес процесів з інформаційним підґрунтям зрівнює можливості підприємств у конкурентній боротьбі. Недостатність чи відсутність достовірної інформації призводить до необґрунтованості управлінських рішень, а несвоєчасне використання інформації значно впливає як на якість окремої господарської операції, так і на ефективність функціонування економічного суб'єкта у цілому. Поширеність використання інформації потребує чіткого визначення характерних рис та особливостей групування інформаційних потоків за класифікаційними ознаками для розуміння механізму управління ними на підприємствах» [5, с. 18-19].

Питання розвитку інформаційно-комунікаційних зв'язків в системі економічного аналізу є фундаментальною задачею організації економічного аналізу як на окремому підприємстві так при формуванні інформаційного простору управління та прийняття управлінських рішень учасниками формування та реалізації проекту державно-приватного партнерства.

Складність процесу налагодження інформаційно-комунікаційних зв'язків та формування інформаційних потоків в системі економічного аналізу формування та реалізації державно-приватного партнерства полягає в: по-перше, багато суб'єктних інформаційних джерел виконання аналітичних процедур; по-друге, різноформатних форм звітних документів учасників проекту; по-третє, різносторонніх інформаційних запитів від учасників проекту, що залежить від форми його реалізації (спільна діяльність, оренда, концесія). В таких умовах навіть при якісному використанні аналітичного інструментарію, якість отриманої аналітичної інформації нівелюється через не відповідність інформаційно-комунікаційних зв'язків.

Вітчизняна вчена О.А. Лаговська вивчаючи наукову та довідкову літературу визначила наступні фактори, що зумовлюють актуальність налагодження інформаційно-комунікаційних зв'язків в системі управління: «1) за даними експертних досліджень керівники втрачають понад 75-95 % часу на комунікації; 2) фахівці галузі менеджменту вважають, що 63 % англійських, 73 % американських, 85 % японських керівників виділяють комунікацію як головну умову на шляху досягнення ефективності діяльності їх підприємств; 3) на великих підприємствах саме при передачі, зокрема, при переході від одного рівня до іншого, втрачаються до 30 % інформації, а в цілому при русі інформації зверху вниз – до 80 %, а знизу вверх – до 90 %» [6, с. 167].

Зазначене актуалізує пошук нових підходів до формування інформаційних потоків та налагодженні інформаційно-комунікаційних зв'язків в системі економічного аналізу формування та реалізації проектів державно-приватного партнерства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розвиток теоретичних та прикладних положень формування інформаційних потоків пов'язаний із працями таких вчених як В. Верба, О. Дубас, А. Захарченко, В. Кунченко-Харченко, О. Кондратюк, К. Карачарова, В. Малімон, Б. Мізюк, Л. Птіцина, О. Пархоменко, О. Сорокіна, С. Федоренко. Зазначенні вчені в більшій мірі визначили інформаційні потоки в цілому в системі управління господарською діяльністю. В свою чергу інформаційні потоки в системі економічного аналізу

господарської діяльності дослідженні в недостатній мірі, а питання аналітичного забезпечення управління процесами формування та реалізації державно-приватних партнерства залишилися без уваги вчених взагалі.

Проблеми організаційних комунікацій піднімалися в працях: М.А. Васілік, К. Девіс, Дж.В. Ньюстром, С.Т. Папаєвим, В.Н. Переверзевим, К. Столом (С. Stohl), М. Столом (M. Stohl), О.С. Віханського, Р.Л. Дафта, А.К. Казанцева, Е.М. Короткова, Дж.К. Лафта, А.І. Наумова, І.В. Сіменко, Р. Акоффа, Є.А. Борисова, Г.В. Бороздіної, Е. Гофмана, А.В. Карпова, О.І. Матьяш (O.I. Matyash), С. Чанг (Sungeun Chung), Е.Л. Фінк (Edward L. Fink), Б. Бергельсоном, Ч. Бернардом (Ch. Barnard), Б.М. Жуковим, Б. Кверком, Ж.Б. Масліковою, В.О. Співаком, Дж. Крепса (G. Kreps), Д. О'Хейр (D. O'Hair), Е.Ф. Хандамової, М.Б. Щепакіна, А.Б. Зверінцевим, А.С. Орловим, Т.М. Орловою, В.М. Шепелем, (R. Anderson), Т.Б. Грінном (T.B. Green), К.В. Доунсоном (C.W. Downs), К. Кафманом (C. Cuffman), П.Дж. Клемпіттом (P.G. Clampitt), Дж.Т. Кніппеном (J.T. Knippen), Дж.Ф. Крегеном (J.F. Cragan), К.А. О'Рейлі (C.A. O'Reilly), К.Х. Робертсом (Roberts K. H.), В. Россом (V. Ross), Д.К. Шілдом (D.C. Shields). Єрмакова Н.А.

Питання розвитку інформаційно-комунікаційних зв'язків в системі управління господарською діяльністю піднімалися в працях вітчизняних та зарубіжних вчених: В.Е. Рева, А.Б. Зверинцев, Н.Н. Григорєва, А.Н. Крилов, Т.М. Орлова, А.Д. Накіпелов, А.П. Моїсєєва, Е.Н. Пашенцев, Г. Франендофер, Курт Хесінг, Мартін Арнольд, С.Л. Грабовська, В.П. Кузьменко, С. Грищенко, В.М. Бебик, М. Кошелюк, Н.О. Шпак, О.І. Бабчинська, О. Духонина, П. Горянський, Т.С. Єжежанська, В.Б. Касевичта інші. Пропозиції дослідників сформували загальне уявлення про інформаційні комунікації та є основою їх розвитку в сфері управління та організації комунікаційного менеджменту. Знову ж таки поза увагою вчених опинилися інформаційні підсистеми управління такі як бухгалтерський облік, внутрішній аудит, економічний аналіз та планування.

Викладення основного матеріалу. Питання розвитку інформаційно-комунікаційних зв'язків в системі обліково-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень досліджувалися вітчизняними вченими В.В. Євдокимовим в контексті розробки заходів з уникнення інформаційної асиметрії, О.А. Лаговської в розробці інформаційно-комунікаційної політики вартісно-орієнтованого управління підприємством; М.М. Шигун в контексті розвитку інформаційних моделей бухгалтерського обліку; Г.І. Ляхович в контексті інформаційних потоків в системі бухгалтерського обліку на основі аутсорсингу; О.В. Олійник в частинні формування суб'єктного складу системи економічного аналізу господарської діяльності.

Аналізуючи напрацювання вчених в напрямі формування інформаційно-комунікаційних зв'язків можна констатувати той факт, що дане питання є не вивченим в контексті організації економічного аналізу як на окремому підприємстві так і аналітичного забезпечення управління процесом формування та реалізації державно-приватного партнерства. Це актуалізує дослідження та обґрунтування інформаційних потоків та розробку інформаційно-комунікаційних зв'язків в системі економічного аналізу формування та реалізації проектів державно-приватного партнерства.

«Сучасне комунікаційне суспільство характеризується постійним збільшенням та глобалізацією комунікацій. Кількість та якість комунікацій безперервно зростають, значна кількість людей залучається до комунікаційного процесу, взаємозв'язок між окремими комунікаціями стає тісним, зростає дія комунікацій, мережа яких досягла глобальних масштабів. Зростання комунікацій відкриває нові можливості, які звільняють людей від певних обмежень, систем соціального контролю та примусу, створюють нові засади особистої репрезентації» [3 с. 171]. Державно-приватне партнерство є однією із форм взаємодії суспільства, держави (органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, державних та комунальних підприємств, які виступають державними партнерами) та приватних партнерів (фізичної та юридичної особи, що здійснює підприємницьку діяльність), що передбачає потребу в налагодженні інформаційних комунікацій. Відповідно систем економічного аналізу є інформаційною моделлю таких взаємовідносин з однієї сторони та їх об'єктом з іншою. В першому випадку економічний аналіз формує інформаційний простір управління процесами формування та реалізації проектів державно-приватного партнерства, а з іншої сторони організація економічного аналізу має забезпечити інформаційні комунікації між учасниками партнерства як на процесі інформаційного забезпечення аналітичних процедур так і на етапах формування механізму оприлюднення результатів застосування аналітичних процедур. Тобто, особливості проекту та специфіка функціонування його учасників формується склад та кількість комунікацій, від яких залежить якість аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень кожним учасником.

Налагодження інформаційних комунікацій має безпосередній вплив на якість та ефективність управлінських рішень як на окремому підприємстві так в під час реалізації проекту державно-приватного партнерства. Бабчинська О.І. за даного приводу зазначає наступне: «Часто внаслідок недосконалої системи комунікацій суттєво знижується ефективність управління та діяльності підприємства. Наразі це питання є дуже актуальним, оскільки впливає на перспективи виходу підприємства з кризи. В той же час, комунікації являють собою одне з дискусійних питань в сфері менеджменту, стосовно якого ясності в розумінні поки не досягнуто. В науковій літературі проблеми комунікації здебільшого досліджувались в контексті теорії, історії, психології та соціології. Використання комунікацій як інструмента впливу на внутрішнє та зовнішнє середовища підприємства є одним із засобів удосконалення механізмів управління підприємством, які забезпечують його ефективне функціонування в умовах ринкової економіки. Проте сприйняття комунікаційної політики як допоміжної діяльності, ототожнення її лише з просуванням продукції, відособлене застосування комунікаційних інструментів і т. д. призводять до зниження сприйняття маркетингових комунікацій, ускладнення їхньої інтеграції в систему управління підприємством і, як наслідок, його неефективної діяльності. При цьому якість обміну інформацією всередині підприємства може прямо вплинути на формулювання цілей організації та ступінь їх реалізації. Відповідно без наявності єдиного підходу до управління комплексом

комунікацій підприємства неможливе його ефективне функціонування в сучасних умовах ринку, які характеризуються високим рівнем конкуренції, швидкими темпами розвитку та швидкими змінами (подекуди кардинальними) його структури та факторів впливу» [2].

Духонина О., Горянский П. вважають, що «ефективність комунікацій в системі управління визначає якість управлінських рішень. Комунікаціями (спілкуванням) пронизана вся система управління організацією. Метою комунікації є розуміння, осмислення переданої інформації, адже сам по собі факт обміну інформацією не забезпечує ефективності спілкування людей. Ступінь організації та ефективності комунікаційного процесу на підприємстві багато в чому залежить від досвіду керівника, теоретичних знань і здібностей, які можуть допомогти йому знайти більш ефективні методи комунікації, оволодіти вмінням раціонально організувати процес передавання, засвоєння та використання інформації. Якщо усунути комунікацію, то організація та управління перестають бути керованими, їх діяльність набуває хаотичного, нескоординованого характеру. При управлінні інноваційними комунікаціями підприємства важливо розуміти інформаційні потреби та можливості співробітників, а також володіти основними технологіями комунікацій в управлінні» [4].

Зазначене є ще більш актуальним для формування та реалізації проектів державно-приватного партнерства, адже управління ними пов'язане із сукупністю різних учасників (державні та приватні партнери) та потребою у задоволенні їх інформаційних потреб через корисність інформації, яка буде вчасною, адресною та якісною.

Сьогодні в зарубіжній науковій літературі виділяється можна виділити декілька підходів до значення інформаційно-комунікаційних зв'язків в управлінні соціально-економічними відносинами:

- Д. Мелон (D. Mallon): «комунікація вважається ефективною, якщо максимальна кількість повідомлень успішно доставлена та була успішно зрозуміла одержувачем з мінімальними витратами» [9].

- А.Р. Бахарев, «комунікація вважається успішною, якщо одержувач інформації розуміє її адекватно тому змісту, який в неї вкладає відправник [1].

- Е. Бернард (E. Bernard) «ефективною є та комунікація, яка забезпечує мінімізацію непорозуміння між відправником та одержувачем, неефективною – та, вплив на одержувача якої відсутній або неочікуваний» [8];

- Е. Масуда охарактеризував комунікацію як економічну категорію та суспільне благо, яке впливає на розвиток всіх сфер суспільного життя [10].

Формування інформаційно-комунікаційних зв'язків в системі управління та системі економічного аналізу формування та реалізації проектів державно-приватного партнерства є значно складнішими аніж в зазначених системах господарської діяльності підприємств. Це обумовлено наступними причинами:

- по-перше, різними цілями функціонування суб'єктів господарювання та реалізації проекту державно-приватного партнерства. Основою ціллю господарської діяльності підприємства є отримання економічних вигід у вигляді прибутку від виробництва та реалізації продукції, торгівлі товарами, реалізації робіт та послуг. В окремих випадках суб'єкти господарювання можуть переслідувати соціальні або екологічні цілі з одночасним отриманням економічних вигід. Мета державно-приватного партнерства може бути різноманітною або ж носити комплексний характер, що проявляється в отримання економічних вигід державою та приватним партнером та підвищення якості суспільних послуг і ефективності використання об'єктів інфраструктури, якщо проект реалізовується у формі концесії або оренди державного чи комунального майна. При спільній діяльності такі цілі можуть варіюватися від будівництва та виробництва до розробки інноваційного продукту або ж забезпечення певних військових потреб чи потреб забезпечення національної безпеки. Виходячи із цього змінюється у мета економічного аналізу й відповідно порядок його організації, що ускладнює процес налагодження комунікації між учасниками проекту державно-приватного партнерства. В свою чергу різні цілі проекту державно-приватного партнерства спричиняють різні вимоги до оприлюднення його результатів громадськості. Так, наприклад, якщо проект реалізується в сфері національної безпеки або оборони України, будь-які аналітичні матеріали можуть мати гриф секретності, а отже обмежений доступ до аналітичних висновків та звітів, а в окремих випадках аналітики повинні будуть працювати із засекреченою інформацією;

- по-друге, склад учасників проекту державно-приватного партнерства. Державно-приватне партнерство передбачає участь органів державної виконавчої влади, місцевого самоврядування, державних та комунальних підприємств в якості державного партнера та інституту що формує умови проекту державно-приватного партнерства. В якості приватного партнера можуть виступати як фізичні так і юридичні особи. При окремих формах реалізації проекту, наприклад спільна діяльність, приватних партнерів може бути декілька. В системі економічного аналізу на різних етапах можуть оцінюватися як власне проект так і його учасники. Для здійснення аналітичних процедур інформація формується з різних джерел й відповідно його результатами будуть користуватися різні особи як приватного так і державного сектору, а різні системи управління ускладнюють процес комунікації між учасниками та суб'єктами економічного аналізу;

- по-третє, учасники проекту державно-приватного партнерства переслідують різні цілі. Від цілей учасників проекту державно-приватного партнерства залежить їх інформаційний запит щодо аналітичної інформації. Відповідно до цього змінюється методологія економічного аналізу та процес його організації. Це стосується як джерел інформаційного забезпечення аналітичних процедур так і механізму оприлюднення їх результатів. Так, суб'єктами економічного аналізу необхідно налагодити інформаційно-комунікаційні зв'язки між суб'єктами, що виступають джерелами інформації та суб'єктами, що користуються аналітичною інформацією. Варто зауважити, що інформаційно-комунікаційні зв'язки необхідно налагоджувати як для системи економічного аналізу державно-приватного партнерства так і для систем економічного аналізу для окремих учасників, тобто державних та приватних партнерів, які оцінюють ефективність від участі в проекті;

- по-четверте, багатоетапність формування та реалізації проектів державно-приватного партнерства. Так, формування та реалізація проекту державно-приватного партнерства складаються з різної кількості етапів, за якими здійснюються аналітичні процедури. Кожен етап має свою специфіку, форму організації та суб'єктний склад як учасників так і системи економічного аналізу. В залежності від цілей етапу залежить склад зацікавлених учасників, а відповідно і комунікація між ними та суб'єктами економічного аналізу. Зауважимо, що на певних етапах формування та реалізації проекту державно-приватного партнерства інформаційно-комунікаційні зв'язки можуть бути врегульовані законодавством. Наприклад, на етапі визначення приватного партнера, законодавством та конкурсною документацією визначають склад інформації та порядок її надання суб'єкту оголошення конкурсу;

- по-п'яте, різні форми реалізації передбачають різну структуру та склад інформаційно-комунікаційних зв'язків. Державно-приватні партнерства можуть бути реалізовані в таких формах як оренда, концесія, спільна діяльність та інші. Специфіка зазначених форм реалізації проектів державно-приватного партнерства представлено в параграфі 2.1. Визначені специфічні ризи визначають різну систему управління проектом та різни склад залучення приватного партнера. Зокрема, при реалізації проекту державно-приватного партнерства у формі оренди та концесії, систем управління й відповідно економічного аналізу має бути організована приватним партнером, тобто концесіонером або орендарем. Якщо при концесії приватним партнером створено нове підприємство, системи управління та економічного аналізу налагоджуються відповідно до специфіки та об'єкту концесії як на новоствореному підприємстві. Якщо концесійний договір не передбачає створення нового підприємства налагодження інформаційно-комунікаційних зв'язків відбувається через трансформацію існуючої системи економічного аналізу концесіонера. Значно складніше налагодити інформаційно-комунікаційні зв'язки при реалізації проекту державно-приватного партнерства через спільну діяльність. Це обумовлено тим, що в системі управління проектом можуть примати усі учасники договору про спільну діяльність, а суб'єктом на якого покладається організація системи економічного аналізу є підприємством-оператор, яким може бути як державний так і приватний партнер. Відповідно підприємству-оператору необхідно налагодити інформаційно-комунікаційні зв'язки між іншими учасниками спільної діяльності.

Висновки. Отже, зазначене визначає механізм формування положень налагодження інформаційно-комунікаційних зв'язків за наступними напрямками: по-перше, ідентифікація інформаційних потоків в системі економічного аналізу формування та реалізації державно-приватного партнерства; по-друге, формування інформаційно-комунікаційних зв'язків в системі економічного аналізу на різних етапах формування та реалізації та формах реалізації державно-приватного партнерства.

Список літератури.

1. Бахарев А.Р. Коммуникации внутри компании: как добиться эффективности: [електронний ресурс] / А.Р.Бахарев. – Режим доступу: http://www.iteam.ru/publications/human/section_44/article_2669.
2. Бачинська О.І. Комунікаційний процес в управлінні: основні положення: [електронний ресурс] / О.І. Бачинська // Ефективна економіка. – 2018. – №9. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/51.pdf
3. Білан Н.І. Соціальні комунікації в інформаційному суспільстві: [електронний ресурс] / Н.І.Білан. – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/12/Main/articles/bilan-nadiya-social-communications-in-the-information-society_22506.pdf
4. Духонина О. Управление предприятиями в современных условиях / О. Духонина, П. Горянский // Финансовая газета. Региональный выпуск. – 2015. – № 10. – С. 96-99.
5. Иванова О.М. Характеристика та класифікація інформаційних потоків підприємств / О.М.Іванова // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – №13. – С.18-22.
6. Лаговська О.А. Обліково-аналітичне забезпечення вартісно-орієнтованого управління: теорія та методологія : [монографія] / О.А. Лаговська. – Житомир : ЖДТУ, 2012. – 676 с.
7. Шпак Н.О. Комунікаційний менеджмент: сутність та розвиток / Н.О.Шпак // Економіка і держава. – 2010. – №2. – С.30-33.
8. Bernard E. Overcoming Barriers to Communication: [електронний ресурс] / E. Bernard. – Режим доступу: <http://printfu.org/read/overcoming-barriers-to-communication-2085.html?f=1qeYpurpn6Wih-SUpOGumaunh7vFu7e3t7K5wLCOtqfHv66xwcmFyLeFs8G2u8m0vrCmwLjFs5aj2Kqko5Do2peo2Kagp5-W0trj5tbexLba2cqOqumfpaKH1pSk4a6cq6eH1OPq1a6XINHXdOix9yb1NTY5ZLn3Mbk15ft2Nuk3crb3-LKo83X5tfXnKWVvb-ym9L10uHd09nVyuLd1eOb1dDVmKDx>
9. Mallon D. Borderless Business Communication: GlobalEnglish Supports Effective Global Communication / D. Mallone // Research Bulletin. – 2011. – Volume 6, Issue 33. – P. 1-20. – P. 4.
10. Masuda Y. The Information Society as Post-Industrial Society / Y. Masuda. – Washington, 2005. – 456 p.

References.

1. Baharev, A.R. (2018), "Communication within the company: how to achieve efficiency", available at: http://www.iteam.ru/publications/human/section_44/article_2669/ (Accessed 15 Oct 2018).
2. Bachyn'ska, O.I. (2018), "Management processes in management: main provisions", *Efektivna ekonomika*, vol. 9, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/51.pdf (Accessed 15 Oct 2018).
3. Bilan, N.I. (2014), "Social communications in the information society", available at: http://papers.univ.kiev.ua/12/Main/articles/bilan-nadiya-social-communications-in-the-information-society_22506.pdf (Accessed 15 Oct 2018).

4. Duhonina, O. and Gorjanskij, P. (2015), "Enterprise management in modern conditions", Finansovaja gazeta. Regional'nyj vypusk, vol. 10, pp. 96-99.
5. Ivanova, O.M. (2016), "Characterization and classification of information flows of enterprises", Investytsii: praktyka ta dosvid, vol. 13, pp. 18-22, available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/13_2016/5.pdf (Accessed 15 Oct 2018).
6. Lagovs'ka, O.A. (2012), Oblikovo-analitychne zabezpechennja vartisno-orijentovanogo upravlinnja: teorija ta metodologija [Accounting and analytical support of cost-oriented management: theory and methodology], ZhDTU, Zhytomyr, Ukraine.
7. Shpak, N.O. (2010), "Communication management: essence and development", Ekonomika ta derzhava, vol. 2, pp. 30-33, available at: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2010/10.pdf (Accessed 15 Oct 2018).
8. Bernard, E. (2009), "Overcoming Barriers to Communication", available at: <http://printfu.org/read/overcoming-barriers-to-communication-2085.html?f=1qeYpurpn6Wih-SUpOGumaunh7vFu7e3t7K5wLCOtqfHv66xwcmFyLeFs8G2u8m0vrCmwLjFs5aj2Kqko5Do2peo2Kagp5-W0trj5tbexLba2cqOqumfpaKH1pSk4a6cq6eH1OPq1a6XINHxzdoix9yb1NTY5ZLn3Mbk15fT2Nuk3crb3-LKo83X5tfXnKWVvb-ym9Ll0uHd09nVyuLdleOb1dDVmKDx> (Accessed 15 Oct 2018).
9. Mallon, D. (2011), "Borderless Business Communication: Global English Supports Effective Global Communication", Research Bulletin, vol. 6, no. 33, pp. 1-20.
10. Masuda, Y. (2005), The Information Society as Post-Industrial Society, Washington, USA.

Стаття надійшла до редакції 20.11.2018 р.